

JENNYTINGHUI ZHANG

Vijf levens

Vertaling Angela Knotter

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.

Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2022 Jenny Tinghui Zhang

Oorspronkelijke titel: *Four Treasures of the Sky*

Copyright Nederlandse vertaling: © 2022 HarperCollins Holland

Vertaling: Angela Knotter

Omslagontwerp: Villa Grafica

Omslagbeeld: © Shutterstock

Foto auteur: Mary Inhea Kang

Zetwerk: ZetSpiegel B.V., Best

Druk: ScandBook UAB, Lithuania, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 1047 2

ISBN 978 94 027 6608 0 (e-book)

NUR 302

Eerste druk september 2022

Originele uitgave verschenen bij Flatiron Books, New York.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.

* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met * zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

DEEL I

ZHIFU, CHINA

1882

1

Wanneer ik word ontvoerd, is dat niet in een steegje. Het is niet midden in de nacht. Het is niet als ik alleen ben.

Wanneer ik word ontvoerd, ben ik dertien en sta ik midden op de vismarkt van Zhifu aan Beach Road te kijken naar een mollige vrouw die schoppenvormige witvissen aan het opstapelen is. De vrouw zit op haar hurken, haar knieën in haar oksels, en ze herschikt de vissen zo dat de mooiste bovenop komen te liggen. Om ons heen doen een stuk of tien vishandelaren hetzelfde met ieder hun eigen voorraad vissen kronkelend in een net. Onder de netten staan emmers om het water op te vangen dat van de vissenlijven druipt. De grond eromheen glinstert van het water afkomstig van de exemplaren die nog niet dood zijn. Wanneer ze door de lucht spartelen zijn het net zilveren voetzoekers.

Er hangt een vochtige, rauwe lucht.

Iemand roept iets over rode snapper. Vers, wordt gezegd. Rechtstreeks uit de Golf van Pechili. Een andere stem gaat daaroverheen, harder, enthousiaster. ‘Echte haaienvin! Verhoogt de potentie, goed voor de huid, geeft uw kleine keizer meer energie!’

Dit klinkt de huisbedienden die voor hun meesters naar de vismarkt zijn gekomen als muziek in de oren. Als één man gaan ze op de haaienvinstem af, elkaar verdringend en wegduwend in de hoop op een pro-

motie, een hogere rang, een kans in de gunst te komen. Dat kan allemaal afhangen van de kwaliteit van een haaienvin.

Te midden van dat kabaal blijf ik naar de visvrouw staan staren, die nog steeds met haar stapel vis bezig is. Haar vissen zitten niet in een net, zoals bij de anderen, maar liggen uitgestald op een doek. Door haar geschuif glijden een paar vissen van de stapel naar de rand van het doek, waar ze kwetsbaar en onbeheerd blijven liggen.

Honger drukt tegen de wanden van mijn maag. Het zou zo makkelijk zijn er een te gappen. In de tijd die nodig zou zijn om ernaartoe te lopen, de vis het verst bij haar vandaan weg te grissen en het op een lopen te zetten, zou de vrouw amper overeind kunnen komen. Met mijn vingers ga ik even over de zilverstukken in mijn broek, die ik onmiddellijk weer in mijn zak laat vallen. Dat geld moet ik bewaren; dat mag ik niet verspillen aan een onnozele vis. Ik zou er maar een of twee pakken, niets wat ze niet de volgende dag weer goed zou kunnen maken. Er zitten er genoeg in de oceaan.

Maar tegen de tijd dat ik een besluit heb genomen, heeft de visvrouw me in het oog gekregen. Ze weet onmiddellijk wie ik ben, ziet het knagende gevoel in mijn maag, een aandrang die al het andere ondermijnt. Mijn lijf verraadt me: dat is zo dun als een rietje. Ze herkent wat ze ziet bij alle straatschoffies die zich stiekem de vismarkt op wagen en voordat ik mijn blik kan afwenden staat ze al met haar op en neer deinende boezem voor me.

‘Wat moet je?’ Haar ogen zijn half dichtgeknepen. Ze haalt naar me uit met handen zo groot als koekenpannen.

Ik ontwijk een klap, en nog een. ‘Wegwezen!’ schreeuwt ze. Achter haar liggen de witvissen op hun stapel te glinsteren. Ik kan er nog steeds een paar pakken en ervandoor gaan.

We hebben intussen echter de aandacht getrokken van de rest van de markt.

‘Ik heb die schooier hier gisteren ook al gezien,’ roept iemand. ‘Grijp hem, dan geven we hem ervanlangs!’

De vishandelaren in de buurt laten een instemmend gebrul horen.

Ze komen achter hun vis vandaan en vormen een kring om mij en de vrouw heen. Ik ben te lang gebleven, denk ik, terwijl ze schouder aan schouder gaan staan. Ik heb heel wat uit te leggen aan meester Wang als ik ooit nog thuiskom. Als ik nog thuis mag komen.

‘Grijp hem,’ roept weer een ander op triomfantelijke toon. De vrouw duikt met uitgestoken handen op me af. Haar tandvles heeft een verrotte kleur. Achter haar beginnen de gezichten van de vishandelaren vol verwachting te glimmen. Ik doe mijn ogen dicht en zet me schrap.

Maar datgene waar ik op wacht, komt niet. In plaats daarvan voel ik iets op mijn schouder landen, warm en veilig. Ik doe mijn ogen open. De vrouw staat als verstijfd, haar armen nog steeds voor zich uitgestrekt. De vishandelaren houden met zijn allen hun adem in.

‘Waar was je?’ vraagt een stem die van boven komt en klinkt als honing. ‘Ik heb je overal gezocht.’

Ik draai mijn hoofd omhoog. Een slanke man met een groot voorhoofd en een puntige kin kijkt glimlachend op me neer. Hij is jong, maar hij heeft iets gewichtigs waardoor hij ouder lijkt. Ik heb wel verhalen gehoord over onsterfelijken die uit de hemel neerdalen, over draken die veranderen in wachters die veranderen in menselijke gedaanten. Over degenen die mensen als ik beschermen.

De man geeft me een knipoog.

‘Kent u deze vlegel?’ vraagt de visvrouw hijgend. Haar armen, rood en gevlekt, hangen weer langs haar zij.

‘Vlegel?’ De man lacht. ‘Dit is geen vlegel. Dit is mijn neefje.’

De vishandelaren om ons heen beginnen zich mopperend weer te verspreiden, terug naar hun onbewaakte vis. Geen sensatie vandaag. ‘Rode snapper, rode snapper,’ biedt de eerste stem weer aan.

Maar de visvrouw gelooft de man niet. Dat zie ik. Ze kijkt eerst hem en dan mij boos aan, me uitdagend mijn blik af te wenden. Iets in de hand van de man op mijn schouder, de kalme warmte, zegt me dat als ik dat doe, ik hier nooit meer wegkom. Ik blijf de visvrouw aanstaren zonder ook maar één keer met mijn ogen te knipperen.

‘Als u een probleem hebt,’ gaat de man verder, ‘kunt u dat bespreken met mijn vader, meester Eng.’

En zomaar ineens, alsof de man een toverspreuk heeft uitgesproken, wendt de vrouw als eerste haar blik af. Ik knipper één, twee, drie keer, want de binnenkant van mijn oogleden doet zeer.

‘Het spijt me heel erg, broeder Eng,’ zegt ze terwijl ze buigt. ‘Zo donker hier, en van die vissen word ik een beetje duizelig. Ik zal meester Eng mijn mooiste vissen sturen om deze vreselijke fout goed te maken.’

Samen verlaten we de markt, de lange, knipogende onbekende en ik. Hij houdt zijn hand op mijn schouder tot we allebei weer op straat staan. Het is rond het middaguur en het licht van de zon geeft alles een groene en gouden gloed. Een koopman passeert ons met achter zich aan een zeug met zwiepende tepels.

We zijn in het buitenlandse zakencentrum van Zhifu aan Beach Road. Achter de pannendaken en het Britse consulaat zijn uitgestrekte groene velden zichtbaar, helemaal tot aan de heuvels in de verte. Achter ons klinkt het gedempte rumoer van het strand, de zeebries blaast als een lange uitademing om ons heen. Er zit hier heel veel zout in de lucht. Alles plakt aan mij, en ik plak aan alles.

Ik ben hierheen gekomen omdat er altijd wel iets te vinden is. Op plaatsen waar buitenlanders rondlopen, vind ik zilverstukken, geborduurde zakdoeken, verloren handschoenen. De frivole dingen waarmee westerlingen hun lichaam versieren. Vandaag heeft me twee zilverstukken opgeleverd. Die rinkelen in mijn zak, samen met de vier stukken die ik bij meester Wang heb verdiend. Vandaag zou ik mezelf rijk kunnen noemen.

In het daglicht kijk ik nog eens goed naar mijn onbekende, knipogende man. Het voelt alsof hij rijk is, maar hij is niet gekleed zoals de andere rijke mannen die ik ben tegengekomen. Hij draagt geen zijden *changshan*, maar een wit overhemd en een glanzend stuk stof dat van zijn nek naar beneden bungelt. Zijn zwarte jasje is dik en hangt open, in plaats van dat het tot bovenaan is dichtgeknoopt, en zijn broek is strak. Het vreemdst van alles is zijn haar: dat zit niet in een lange vlecht, maar is afgeschoren en heel kort.

‘Wat dacht je ervan, neefje?’ vraagt mijn redder, nog steeds met een glimlach op zijn gezicht.

‘Ik ben een meisje.’ Het is eruit voordat ik het weet.

Hij lacht. Het zonlicht weerkaatst op twee gele tanden. Ik denk aan verhalen waarin mannen gele tanden hebben, tanden die uit stukjes goud zijn gegroeid.

‘Dát wist ik,’ zegt hij, ‘maar in dit geval kwam het voor ons allebei beter uit dat je een jongen was.’

Hij bekijkt me aandachtig, met een doordringende glans in zijn ogen. ‘Heb je honger? Ben je hier alleen? Waar is je familie?’

Ik zeg dat ik sterf van de honger, ja. Ik wil dolgraag dat hij zich over me ontfermt. Maar ik wil hem ook een heleboel vragen. ‘Wie bent u? Waar komt u vandaan? Wie is meester Eng en waarom schrok de visvrouw zo toen u zijn naam noemde?’

‘Dat ga ik je allemaal vertellen,’ zegt hij, terwijl hij zijn hand weer op mijn schouder legt. Hij stelt voor noedels te gaan eten – even verderop zit een goed restaurantje.

Iets zegt me dat dit een uitnodiging is die ik niet te lichtvaardig moet opvatten. Ik knik en schenk hem een verlegen glimlachje. Dat is antwoord genoeg. Hij leidt me verder bij de vismarkt vandaan en samen lopen we de straat af, langs het postkantoor, nog drie buitenlandse consulaten en een kerk. Voorbijgangers staren ons aan alvorens hun blik snel weer af te wenden, een moment verbijsterd door de aanblik van dit vreemde vader-zoonduo, de een gekleed als een theaterpersonage, de ander flets en schichtig. Achter ons schuimt de oceaan.

Bij ieder noedelrestaurantje dat we passeren vraag ik mijn redder: ‘Is het hier?’

Bij ieder noedelrestaurantje dat we passeren zegt hij: ‘Nee, neefje, nog niet.’

We lopen door tot ik niet meer weet waar we zijn en tegen de tijd dat we uitgelopen zijn, begrijp ik dat we nooit bij het noedelrestaurantje zullen aankomen.

Het is de eerste dag van de lente.

2

Dit is een verhaal over een magische steen. Het is een verhaal dat mijn grootmoeder me heeft verteld. Het is ook het verhaal over hoe ik aan mijn naam ben gekomen.

In het verhaal probeert de godin Nuwa de hemel te repareren. Ze smelt rotsen en vormt daarvan 36.501 bouwstenen, maar ze gebruikt er maar 36.500, zodat er eentje overblijft.

Deze ene steen kan veranderen in wat hij maar wil. Hij kan groeien tot het formaat van een tempel of krimpen tot de omvang van een bolletje knoflook. Per slot van rekening is hij geschapen door een godin. Maar aangezien hij als enige is overgebleven, leeft hij doelloos van dag tot dag met het gevoel dat hij niets waard is en schaamt hij zich voor zijn nutteloosheid.

Op een dag komt de steen een taoïstische priester en een boeddhistische monnik tegen. Ze zijn zo onder de indruk van zijn magische krachten dat ze besluiten hem mee te nemen op hun reizen. Zo komt de steen in de wereld van de sterfelijke wezens terecht.

Veel later wordt er een jongetje geboren met een stukje magische jade in zijn mond. Ze zeggen dat deze jongen de reïncarnatie van de steen is.

Wat nog meer? De jongen wordt verliefd op zijn jongere nichtje Lin Daiyu, een ziekelijk meisje van wie de moeder is overleden. Maar de familie van de jongen keurt hun liefde af. Ze willen dat hij trouwt met een rijkere, gezondere nicht die Xue Baochai heet. Op de trouwdag van de jongen verstopt de familie Xue Baochai onder dikke sluiers. Ze liegen tegen de jongen, die denkt dat het Lin Daiyu is.

Wanneer Lin Daiyu van dit plan hoort, kruipt ze doodziek op haar mat en begint bloed op te geven. Ze gaat dood. De jongen, die geen idee heeft, trouwt in de overtuiging dat hij en zijn nieuwe bruid nu gelukkig en onafscheidelijk zijn. Wanneer de waarheid tot hem doordringt, wordt hij gek.

Bijna een eeuw later zit een vrouw in een vissersdorpje onder een moerbeiboom dit verhaal te lezen en als ze het uit heeft, legt ze een hand op haar buik en denkt ze: Daiyu.

Dat is in ieder geval wat ze mij hebben verteld.

Ik heb altijd een hekel gehad aan mijn naam. Lin Daiyu was zwak. Ik zwoer dat ik in niets op haar zou gaan lijken. Ik wilde niet melancholiek of jaloers of wraakgierig zijn. En ik zou mezelf nooit laten doodgaan aan een gebroken hart.

‘Ze hebben me naar een tragedie genoemd,’ klaagde ik tegen mijn grootmoeder.

‘Nee, lieve Daiyu, ze hebben je naar een dichter genoemd.’

Mijn ouders zijn geboren in Zhifu, vlak bij de oceaan. Ik fantaseer er graag over dat ze elkaar zo hebben ontmoet: dat ze door de getijden zachtjes naar elkaar toe werden geduwd tot ze op een dag tegenover elkaar stonden. Een gebod van het water. Nadat ze waren getrouwd, openden ze een wandtapijtenwinkel, die ze samen runden; mijn moeder weefde de kleden en mijn vader verkocht ze aan de vrouwen van regeringsfunctionarissen en andere rijke handelaren. Mijn moeder zorgde ervoor dat ieder patroon, of het nu een feniks, een kraanvogel of een chrysanthe was, van het tapijt af sprong. De feniks steeg op, de kraanvogel boog voorover, de chrysanthe bloeide. Onder haar handen kwamen de kleden tot leven. Geen wonder dat hun wandtapijtenwinkel de populairste van Zhifu was.

Toen verhuisden mijn ouders, om redenen die ze me niet hebben verteld en waarnaar ik ook nooit heb gevraagd, naar een vissersdorpje buiten de stad. Mijn moeder had eigenlijk helemaal niet willen verhuizen, dat wist ik wel. Er kwamen steeds meer buitenlanders naar Zhifu, dat van een stadje aan zee in een drukke havenstad was veranderd, en ze wilde dat het kind dat in haar buik lag te slapen naar een van de westerse scholen zou gaan die overal in de stad hun deuren openden. Met handen die door de zwangerschap zo dik waren geworden dat ze de zijde niet meer door het weefgetouw kon halen, zat ze te wachten tot ik ter wereld zou komen. Verhuizers laadden haar weefgetouw en haar garen in een rijtuig en ze draaide zich om om nog een laatste blik op haar geliefde winkel te werpen.

De zomer liep ten einde toen mijn vader, moeder en grootmoeder in het vissersdorpje aankwamen, dat op zes dagen reizen van Zhifu lag. In mijn moeders buik was ik inmiddels gegroeid van een boon tot een kleine vuist. Die herfst werd ik geboren als kind van het platteland. Toen ik eindelijk naar buiten glipte, had mijn moeder me verteld, beeldde ze zich in dat ze zout water dronk, dat haar hele lichaam door ging en uiteindelijk in mijn mond terecht kwam, zodat ik altijd de weg naar de zee zou kunnen vinden.

Dat moet hebben gewerkt. Ons dorpje lag aan een rivier die uitkwam in de oceaan en toen ik klein was, liep ik vaak langs de rivier, achter de meeuwen met zwarte staarten aan, tot ik bij de monding van de oceaan was. Ik omarmde het water en de rijkdom die daarin schuilging: het leven, herinneringen, zelfs het noodlot. Mijn moeder sprak romantisch over de zee, mijn vader met respect, en mijn grootmoeder was behoedzaam. Ik voelde niets van dat alles. Als ik daar zo onder de meeuwen en gierzwaluwen en sterns stond, voelde ik alleen mezelf, iemand die niets had, niets met zich meedroeg en niets te bieden had. Ik stond nog maar aan het begin.

We woonden in een huis van drie verdiepingen dat op het noorden was gericht. We waren niet rijk, maar we waren ook niet arm. Mijn vader pakte de wandtapijtenhandel weer op, ook al woonden we in een

dorp waar niemand genoeg geld had om zich de ontwerpen van mijn moeder te kunnen veroorloven. Maar de zaken leken beter te gaan dan ooit. Bureaucraten die voor regeringszaken van of naar Zhifu onderweg waren, gebruikten ons huis vaak als tussenstop, soms om uit te rusten van hun reis en soms om een cadeautje te kopen voor hun vrouw of concubine thuis. Eén blik op de roze pioenen, zilveren fazanten of gouden draken van mijn moeder – uitsluitend voorbehouden aan de hoogste functionarissen – en ze waren verkocht. Ik herinner me de vaste klanten nog goed: de stevig gebouwde man met heel veel kinnen, de grote kerel van wie het ene been korter was dan het andere, de oom die me altijd zijn zwaard wilde laten zien.

Er waren ook andere mannen, en soms vrouwen, die bij ons thuis kwamen en op fluistertoon met mijn ouders praatten. Deze bezoekers droegen geen officiële hofkleding, maar een eenvoudige zwarte *shanku* en zagen er meer uit als broeders en zusters van de kerk dan als regeringsfunctionarissen. Vaak vertrokken ze met een wandkleed, en ik vroeg me af of mijn ouders dingen weggaven uit liefdadigheid. Er was één gast die snoepjes en ander lekkers voor me meenam. Ik keek altijd uit naar zijn bezoekjes en ik was dan ook blij verrast toen ik hem op een ochtend in onze eetkamer zag zitten, gebogen over een kom pap en ingelegde radijs.

‘De reis naar mijn huis is ver, kleintje,’ zei hij bij het zien van de verbaasde uitdrukking op mijn gezicht. ‘Je ouders zijn bijzonder gastvrij.’

‘Het is nergens voor nodig om met haar te praten,’ snauwde mijn grootmoeder vanuit de keuken.

Hij bood zijn excuses aan, maar toen mijn grootmoeder niet keek, schoof hij me over de tafel nog een snoepje toe – ons geheimpje.

Misschien was deze confrontatie de reden dat mijn grootmoeder voortaan met mij de tuin in ging wanneer er bezoek was. In Zhifu was er geen plaats geweest voor alle groenten en kruiden die ze had willen kweken, maar hier had ze alle ruimte. Ze had het lege stuk grond achter ons huis omgespit en de aarde volgestopt met zaadjes. Tegen de tijd dat ik groot genoeg was om uit het raam te kunnen kijken, had ik al genoeg

groene paprika's en fijngehakte munt gegeten voor een heel mensenleven, al kende ik die namen toen nog niet.

In die tuin leerde ik voor levende dingen te zorgen. Ik vond het verbazingwekkend dat iets levend kon worden genoemd, terwijl het er zo lang over deed dat leven te laten zien. Ik wilde onmiddellijke actie: ik wilde een knop binnen een dag in een rijpe vrucht zien veranderen. Maar mijn grootmoeder wilde me met tuinieren ook heel veel dingen leren die niets met tuinieren te maken hadden, en geduld was daar een van. We kweekten harige ginseng, rapen die eruitzagen als witte pan-toffels en komkommers met een rimpelige schil. We plantten groene paprika's in de zon en aan houten palen droogden we snijbonen die slapjes als vingers naar de grond wezen. De tomaten waren gevoelig en hadden veel aandacht nodig, dus gaven we die veel zorg en streelden vaak hun geelgroene vel dat hen met een mysterieuze energie omspande.

De kruiden vond ik interessanter vanwege hun geneeskrachtige werking. We hadden *ma huang*-struiken met stijve takken en zaden die eruitzagen als rode lantaarntjes, en *huang lian*, die we gebruikten als kleurstof en voor de spijsvertering. We kweekten *chai hu*, een vreemde plant met een stengel die zich als de staart van een vlieger door de bladeren heen rijgt, tegen leverkwalen. Het wispelturigst was *huang qi*, een plant met harige stengels en gele bloemetjes. Die maakte het mijn grootmoeder het lastigst, omdat *huang qi* niet van onze natte grond hield en omdat de zaden met een ruwe steen bewerkt moesten worden en een nacht moesten weken. *Huang qi* was altijd populair bij de handelaren en burens die bij mijn grootmoeder kochten. Ze maalden de gedroogde wortel tot poeder en namen dat samen met ginseng in ter versterking van hun lichaam. Een oneindig kruid, noemden ze het.

'Je wordt er een echte meester in,' zei mijn moeder vaak. Ze was klein en tenger, met een melkwitte huid, behalve op haar handen, die bezaaid waren met fijne rode vlekjes. Toen ik nog heel klein was, mocht ik op haar schoot zitten om te kijken hoe ze de zijde door de draden weefde en vervolgens naar beneden kamde alsof ze een paard borstel-

de. Toen ik tien werd, was ik eindelijk oud genoeg om haar met belangrijker klusjes te helpen, zoals het koken van de zijde om die zacht te maken.

Mijn moeder heeft me geleerd goed met mijn handen te zijn. Mijn moeder heeft me laten zien hoe ik linten van aardappelen moest snijden en waaiers van papier kon vouwen. Van het werk in de tuin kreeg ik eelt op mijn handen, maar mijn moeder schuurde ze met een steen tot ze weer geschikt waren voor het fijnere werk. ‘Hoe ruw je handen ook zijn,’ zei ze altijd, ‘je goedhartigheid maakt je zacht.’

Terwijl mijn moeder me leerde met mijn handen te werken, leerde mijn vader me mijn hoofd te gebruiken door me op rustige momenten te overvallen met vragen die me frustrerden en niet loslieten. ‘Wat is het verschil tussen een kind en een volwassene?’ vroeg hij me op mijn elfde verjaardag. En toen ik mijn bord een keer niet had leeggegeten vroeg hij zonder naar me te kijken: ‘Hoeveel rijstkorrels zijn er nodig om een dorp verzadigd te houden?’ Een andere keer, toen ik op blote voeten door het gras had lopen rennen en huilend terugkwam met een doorn in mijn linkerhiel, vroeg hij: ‘Wat bezorgt een vader de meeste pijn?’ Hij volgde me met nieuwsgierige, alwetende ogen, alsof hij ergens in mij een kiempje kon zien dat op het punt stond open te barsten en tot bloei te komen.

Dit waren mijn fijnste herinneringen aan mijn tijd thuis: dat er voor me werd gezorgd en dat iedereen van me hield en dat die liefde kenbaar werd gemaakt in alles wat ze me leerden. Het dorp kon verdwijnen en ons huis kon wegwaaien, maar ik wist dat ik zolang ik mijn moeder, mijn vader en mijn grootmoeder had alles aan zou kunnen; wij met zijn vieren waren sterk, tot alles in staat, verbonden door liefde.

Soms als het rustig was, mocht ik weer even bij mijn moeder op schoot en dan vlocht ze linten in mijn haar. Dat begon eenvoudig met slechts een of twee draaiingen en vlechten, maar naarmate ik ouder werd, voegde ze er steeds meer goud, kralen, kwastjes en bloemen aan toe. Mijn hoofd werd voor mij een afspiegeling van de genegenheid van mijn moeder. Hoe ingewikkelder mijn kapsel, hoe groter haar liefde.

‘Als we in Zhifu hadden gewoond,’ zei ze dan, terwijl ze het lint op mijn kruin schikte, ‘zouden je vele talenten je meer aanbidders hebben opgeleverd dan je had aangekund.’ Dat soort dingen zei ze altijd, dromend over hoe ons leven zou zijn geweest als we waren gebleven. Ik hoorde haar vaak met heel veel warmte over Zhifu praten, maar in mijn hoofd bleef het een wazige, voor mij onbereikbare droom.

Als we in Zhifu hadden gewoond, dacht ik dan, zouden mijn voeten intussen gebroken en vervormd zijn geweest. Ik wist wat ze in de stad met de voeten van een meisje deden. Vrouw des huizes werd je door je voeten te laten breken, met een rijke man te trouwen, zijn kinderen te krijgen en oud te worden met voeten die vergroeiën tot stompjes uitgedroogd, barstend deeg. Dat was niet de toekomst die ik wilde. In ons dorp braken de meest ambitieuze families de voeten van hun dochters wanneer ze vijf waren, het beste moment om ze te breken. Op die leeftijd waren de botten nog niet al te hard en was een meisje oud genoeg om de pijn aan te kunnen. Ze zou uitgroeien tot een vrouw met piepkleine voetjes, een volmaakte echtgenote of concubine voor een rijke man uit de stad. Wanneer de voeten van een vriendinnetje werden gebroken, zag ik haar een hele tijd niet, en zelfs wanneer ik bij haar langsging, kon ik niet lang blijven vanwege de overweldigende rottingslucht van huid en botten. Uiteindelijk veranderde dit rottende lichaamsdeel in een aardappel, die weer veranderde in een hoef, zodat mijn vriendinnetjes wanneer we buiten speelden niet konden rennen en vliegen en springen, maar alleen maar konden zitten met hun levenloze voeten in de modder, in afwachting van de dag dat hun ouders hen van de hand deden.

Mijn ouders bonden mijn voeten niet af, misschien omdat ze bang waren dat ik dat niet zou overleven, misschien omdat ze niet van plan waren het vissersdorp ooit nog te verlaten. Daar was ik blij om. Ik had helemaal geen zin om het speeltje van een man uit de stad te worden. Ik droomde ervan visser te worden en de rest van mijn leven op een boot te wonen, met grote, trotse voeten om me in evenwicht te houden op de klotsende golven.

En toen – ik was net twaalf geworden – verdwenen mijn ouders. Een lege keuken, hun donkere slaapkamer, een onbeslagen bed, de deur van het kantoortje van mijn vader niet op slot en wijd open, papieren overal. Mijn moeders weefgetouw eenzaam en verlaten. Die ochtend was als alle andere ochtenden, behalve dan dat mijn ouders weg waren en die avond ook niet terugkwamen, of de volgende avond, of de avond daarna.

Ik wachtte, eerst op het trapje voor de deur, toen in mijn moeders weefkamer, vervolgens liep ik rondjes door de keuken tot mijn voeten pijn deden en ik vouwde steeds opnieuw de deken in hun slaapkamer op. Mijn grootmoeder liep achter me aan en smeekte me iets te eten, dit op te drinken, even te gaan slapen of gewoon wat te rusten, wat dan ook. ‘U moet me vertellen waar ze naartoe zijn,’ jammerde ik. Ze kon me alleen maar een kop thee in mijn handen drukken en mijn nek strelen.

Ik wachtte met gebogen hoofd. Ik sliep drie nachten niet.

De ochtend van de vierde dag stonden er twee mannen voor onze deur in gewaden met geborduurde draken erop. Ze stampten ons huisje door; de draken draaiden en kronkelden, terwijl de mannen potten omkeerden en onze kussens kapotsneden. Ze sloegen mijn moeders weefgetouw aan stukken, ook al konden ze zien dat daarin niets verstopt zat. Ik vóelde de burens uit hun ramen gluren, hun ogen groot en angstig.

‘We weten dat ze hier wonen,’ zei een van de mannen. ‘Weet u welke straf er op het verbergen van misdadigers staat?’

‘Er is hier niemand anders dan wij,’ protesteerde mijn grootmoeder steeds weer. ‘Mijn zoon en zijn vrouw zijn jaren geleden omgekomen. De brand heeft alles verwoest!’

Toen draaiden ze zich om naar mij, hun tanden ontbloot. De man die de vragen stelde, kwam op me af. Ik kon mijn ogen niet losmaken van de draak op zijn mouw, rood en goud, met een zwart oog en een tong als een geselende zweep.